

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
การจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7

ACADEMIC LEADERSHIP AFFECTING DESIRABLE CHARACTERISTICS OF
STUDENTS OF SPECIAL EDUCATION CENTERS IN THE NETWORK FOR
EFFICIENCY PROMOTION OF EDUCATIONAL MANAGEMENT IN
REGIONAL SPECIAL EDUCATION CENTER 7

ดวงธิดา เวียงทอง / Duangthida Wiengthong ¹

โยธิน ศรีโสภะ / Yothin Srisopa ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถทำนายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 336 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นตัวแปรอิสระเท่ากับ 0.97 และตัวแปรตามเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ รองลงมา คือ การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความใฝ่เรียนรู้ การอยู่อย่างพอเพียง

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา (Faculty of Humanities and Social Sciences, Chaopraya University), duangthida.wiengthong@gmail.com

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา (Faculty of Humanities and Social Sciences, Chaopraya University), sp.yothin@gmail.com

การรักความเป็นไทย และการมีจิตสาธารณะ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความมุ่งมั่นในการทำงาน

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.26-0.37

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการสอน การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู และการวัด และประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ได้ร้อยละ 22.40

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the level of the academic leadership of education administrators; 2) study the level of the student's desired characteristics; 3) study the relationship between the academic leadership of education administrators and the student's desired characteristics; and 4) create a prediction equation for academic leadership of education administrators that can predict the student's desired characteristics. The sample group used in the research included 336 teachers working at special education centers in the Network for Efficiency Promotion of Educational Management in Regional Special Education Center 7, under the Special Education Bureau in the academic year 2023. The research tool was a rating scale questionnaire with a consistency index between 0.60-1.00 and reliability values for the independent variable at the level of 0.97 and the dependent variable at the level of 0.96. Statistics used in the research include percentages, means, standard deviations, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The results showed that:

1. Overall and specific aspects, the academic leadership of education administrators was at a high level. The aspect with the highest average was the arrangement of environment to facilitate learning, following by development of teacher professional advancement, while the aspect with the lowest average was curriculum and teaching management.

2. Overall the student's desired characteristics was at a high level. When considering each aspect, 6 aspects were found at a high level, namely, honesty, discipline, eagerness to learn, self-sufficient living, loving Thainess, and public mind. Two aspects were found at a medium level, that is, love of nation, religion, and king, and commitment to work.

3. The academic leadership of education administrators had a positive relationship with all aspects of the student's desired characteristics with a statistical significance level of .04 and a correlation coefficient between 0.26-0.37.

4. The academic leadership of education administrators in the aspects of curriculum and teaching management, arrangement of environment to facilitate learning, development of teacher professional advancement, and measurement and evaluation of student progress can predict the students' desired characteristics at the percentage of 22.40.

Keywords: academic leadership, student's desired characteristic

บทนำ

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดทุกจังหวัดในประเทศไทย เป็นองค์กรหนึ่งในสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้พิการ โดยจัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อมของคนพิการ จัดระบบและส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนพิการ จัดระบบบริการ ช่วงเชื่อมต่อสำหรับผู้เรียนพิการ ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัวและชุมชน ด้วยกระบวนการทางการศึกษา เป็นศูนย์ข้อมูล รวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับผู้เรียนพิการ จัดระบบ สนับสนุนการจัดการเรียนร่วมและประสานงานการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนพิการในจังหวัด และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพตามเจตนารมณ์ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) มาตรา 6 ที่กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ” ดังนั้น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อันเป็นคุณลักษณะ ที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2566: 6-7)

นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็ก ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สถานศึกษาได้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษ ของนักเรียนแต่ละบุคคลหรือบริบทของสถานศึกษา แต่เนื่องจากเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีข้อจำกัด และปัญหาทางด้านพฤติกรรมและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม มีปัญหาในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง และไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ ของโรงเรียนหรือห้องเรียนได้ ดังนั้น การดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ให้เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพผู้เรียนของหลักสูตรให้สำเร็จนั้น อาจมาจากปัจจัยในการบริหารหลายด้านร่วมกัน

และด้านงานวิชาการถือว่ามีความสำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนด แนวทางปฏิบัติ ประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ภาวะผู้นำทางวิชาการถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีความสุข ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร เพราะผู้บริหารสถานศึกษาคนเดียวไม่สามารถดำเนินการทุกอย่างให้สำเร็จได้ จะต้องอาศัยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการที่ผู้บริหารจะได้รับความร่วมมือจากครูด้วยดีนั้น ต้องดำเนินบทบาท และพฤติกรรมที่เหมาะสมในการรวมพลังครู เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจนเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่ดี ดังที่ Seyfarth (1999: 165-273) กล่าวว่า ผู้นำทางวิชาการควรมีมุมมองต่อแนวโน้ม การเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร การประเมินผลผู้เรียน การจัดโครงการด้านการรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ การประเมินผลการสอนของครู และการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู โดยผู้บริหาร ต้องทำงานร่วมกับครู กระตุ้นครู ให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมมือกันด้วยเทคนิควิธี ที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลสูงสุด

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการจะสามารถช่วยพัฒนา คุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของครู เทคนิคการสอน การจัดทำ สื่อนวัตกรรม แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการประกอบการจัดการเรียนรู้ ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด การจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตรงกับวิชาเอก พร้อมทั้งมีการนิเทศ ภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียน มีการพัฒนาการรอบด้านอย่างเต็มตามศักยภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ ทางวิชาการกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปรับปรุงคุณภาพ การจัดการศึกษาได้อย่างถูกต้อง และเพิ่มประสิทธิผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในศูนย์ การศึกษาพิเศษต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7
2. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถทำนายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7

วิธีดำเนินการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครู ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จำนวนทั้งสิ้น 373 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 จำนวน 336 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970: 607-610 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 43) ซึ่งกำหนดไว้จำนวน 191 คน แต่เพื่อความเชื่อมั่นได้ของข้อมูลในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผู้วิจัยจึงใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 90 ของประชากร จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 336 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถาม มี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 ซึ่งกำหนดไว้ 6 ด้าน จำนวน 38 ข้อคำถาม มีค่าความเที่ยงตรง (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า เกี่ยวกับระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 ซึ่งกำหนดไว้ 8 ประการ จำนวน 24 ข้อคำถาม มีค่าความเที่ยงตรง (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ของประชากรครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 เพื่อการตอบแบบสอบถาม จำนวน 336 คน เมื่อรับคืนแบบสอบถามมาครบตามจำนวน นำมาตรวจนับจำนวนและความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ที่สุดเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมา คือ การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.19$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 3.91$) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา	4.14	0.59	มาก
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน	3.91	0.65	มาก
3. การวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน	4.01	0.73	มาก
4. การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลด้านการสอน	4.11	0.71	มาก
5. การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู	4.19	0.55	มาก
6. การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้	4.29	0.51	มาก
รวม	4.11	0.49	มาก

2. ผลการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ

เขตการศึกษา 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความมีวินัย ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา คือ ความใฝ่เรียนรู้ ($\bar{X} = 3.79$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ($\bar{X} = 3.32$) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	3.32	0.83	ปานกลาง
2. ความซื่อสัตย์สุจริต	3.58	0.71	มาก
3. ความมีวินัย	4.05	0.84	มาก
4. ความใฝ่เรียนรู้	3.79	0.77	มาก
5. การอยู่อย่างพอเพียง	3.75	1.00	มาก
6. ความมุ่งมั่นในการทำงาน	3.49	0.91	ปานกลาง
7. การรักความเป็นไทย	3.51	0.88	มาก
8. การมีจิตสาธารณะ	3.73	0.90	มาก
รวม	3.65	0.54	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 ปรากฏว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (X_2) ($r = 0.39$) รองลงมา คือ การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู (X_5) ($r = 0.37$) การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา (X_1) ($r = 0.31$) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลด้านการสอน (X_4) ($r = 0.30$) ตามลำดับ ซึ่งทั้ง 4 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลางทุกตัวแปร และการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (X_6) ($r = 0.26$) การวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน (X_3) ($r = 0.26$) มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำ

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y _{tot}
X ₁	1						
X ₂	.565**	1					
X ₃	.655**	.708**	1				
X ₄	.757**	.635**	.767**	1			
X ₅	.633**	.562**	.677**	.794**	1		
X ₆	.148**	.179**	.116**	.125**	.247**	1	
Y _{tot}	.308**	.390**	.261**	.301**	.371**	.263**	1

** p < .01

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ในการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 มีจำนวน 4 ตัวแปร คือ การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (X₂) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (X₆) การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู (X₅) และการวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน (X₃) ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ตัว สามารถอธิบายการผันแปรของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 ได้ร้อยละ 22.40 (R² = .224) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถเขียนสมการในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.29 + 0.28(X_2) + 0.17(X_6) + 0.25(X_5) - 0.13(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\hat{Z} = 0.34(Z_2) + 0.16(Z_6) + 0.26(Z_5) - 0.17(Z_3)$$

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนในการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	β	t	p
ค่าคงที่ (Constant)	1.29	0.27		4.74*	0.00
การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (X ₂)	0.28	0.06	0.34	4.85*	0.00
การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (X ₆)	0.17	0.05	0.16	3.14*	0.00
การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู (X ₅)	0.25	0.07	0.26	3.77*	0.00
การวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน (X ₃)	- 0.13	0.06	- 0.17	- 2.17*	0.03

Constant = 1.29 R = 0.474 R Square = 0.224 Adjusted R Square = 0.215
 Durbin-Watson = 0.741 Tolerance = 0.38-0.92 VIF = 1.08-2.63 F = 4.70*

*p < .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ รองลงมา คือ การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลด้านการสอน การวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 ให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ มีวินัย และเป็นพลเมืองที่ดี รวมถึงการทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการวิเคราะห์บริบท เป้าหมายของสถานศึกษา และการพัฒนาสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดโครงสร้างสถาปัตยกรรม สิ่งแวดล้อมที่ช่วยให้นักเรียนพิการแต่ละประเภทความพิการได้รับการศึกษาโดยสะดวก และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้ไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งสอดคล้องกับฉันทะ (2565: 7-8) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน จะช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ใฝ่ศึกษา ตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Quah (2011: 424-432) พบว่า ผู้อำนวยการ

โรงเรียนในประเทศมาเลเซียประสบความสำเร็จในการนำบทบาทผู้นำ 7 ประการมาใช้ (seven dimensions of instructional leadership role) ซึ่งมี 4 ข้อ ที่ให้น้ำหนักเป็นพิเศษ คือ 1) การอธิบายพันธกิจ วิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน 2) เฝ้าดูความก้าวหน้าของนักเรียน 3) ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน และ 4) สนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู ผู้อำนวยการได้เน้นไปที่การเรียนการสอนในโรงเรียนจริง ๆ อาจกล่าวได้ว่าผู้อำนวยการโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการเป็นผู้นำทางด้านการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของโรงเรียน

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความมีวินัย รองลงมา คือ ความใฝ่เรียนรู้ การอยู่อย่างพอเพียง การมีจิตสาธารณะ ความซื่อสัตย์ การรักความเป็นไทย ความมุ่งมั่นในการทำงาน ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การรักษาดิน ศาสน์ กษัตริย์ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความสำคัญต่อผู้เรียน คือ ฝึกให้นักเรียนมีคุณธรรมและมีทักษะ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและไม่เป็นปัญหาต่อสังคม ช่วยให้สังคมอยู่ด้วยกันอย่างเป็นปกติสุข ซึ่งผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญในการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน เพราะการศึกษายู่ในกิจกรรมทุกอย่างของชีวิต เพื่อให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ด้วยดีครูจะต้องสร้างระบบวิถีชีวิตที่ดีงาม ทำชีวิตให้เป็นการศึกษา เริ่มจากการเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันตั้งแต่กิจกรรมหน้าแถวตอนเช้า การเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ การสวดมนต์ไหว้พระ การจัดการเรียนการสอน การให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา การดูแลรักษาสุขภาพร่างกายของตนเอง การรักษาความสะอาด การจัดเก็บของใช้ การทำความสะอาดงานตาม การเล่นเกมมีกติกา ไปจนถึงการทำความสะอาดผู้ใหญ่ ดังนั้น การสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนจึงถือเป็นภารกิจที่สำคัญของสถานศึกษานั้นเอง สอดคล้องกับผลการศึกษาของจิตตินันท์ ดีหลาย (2561: 61-62) พบว่า นักเรียนมีระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านมีวินัย รองลงมา ได้แก่ ด้านซื่อสัตย์สุจริต ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านใฝ่เรียนรู้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของแสงเดือน ตรีนนทวัน (2559: 1363) พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านมีวินัย อยู่อันดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านรักษาดิน ศาสน์ กษัตริย์ และด้านมุ่งมั่นในการทำงานอยู่อันดับน้อยที่สุด ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนมีความสำคัญ ซึ่งจะสามารถฝึกนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์

ทางบวกในระดับต่ำกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .474$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาของทุกสถานศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นงานที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความรู้ และทักษะตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคลและมีความเป็นพลเมืองดีในประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของแสงเดือน ตรีนันทวัน (2559: 1363) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในภาพรวม ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำและด้านเจตคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้วร้อยละ 25.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาน้ำฝน รักษากลาง (2557: 64-67) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์กับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 2 ด้านผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ที่เกิดจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 พบว่า มีตัวแปรการจัดการหลักสูตรและการสอน (X_2) การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (X_6) การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู (X_5) และการวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน (X_3) ที่ร่วมกันทำนายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 สามารถอธิบายการผันแปรของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 ได้ร้อยละ 22.40 ($R^2 = .224$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของโยธิน สกุตเดช (2548: 55-56) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ถดถอยพหุคูณร้อยละ 4.50

ในส่วนของตัวแปรที่อธิบายความผันแปรในทางบวก ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพผู้เรียนของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษให้สำเร็จได้นั้น ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการซึ่งจะสามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้ไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน เริ่มตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละประเภทความพิการเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยให้คณะครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและมีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับสิริภัทรลดา เพชรมงคลเวอร์ณ์ (2563: 7-8) กล่าวว่า ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุน

การจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทางวิชาการ สนับสนุนการจัดหาอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ทางวิชาการ สนับสนุนให้มีผู้ดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศในโรงเรียน มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการใหม่ ๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาของชูดามร มุลมณี (2565: 5-7) กล่าวว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้ กำหนดหลักสูตรตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและแต่งตั้งบุคคลในการประสานงานด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เป็นต้น ผู้บริหารควรมีการประชุมชี้แจงให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งให้คณะครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารมีการวัดผลการประเมินผล กำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและมีคุณภาพยิ่งขึ้น นำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสิริฉัตร รัตนสุวรรณ (2565: 6-7) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มความสามารถ ให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเลือกที่จะเรียนรู้ มีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาในการพัฒนาผู้เรียนตามสภาพจริง คำนึงถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกการเรียนรู้ สามารถวัดคุณลักษณะผู้เรียนได้อย่างสอดคล้องกับพฤติกรรมตามสภาพที่เกิดขึ้นจริง และการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในสถานศึกษาให้ส่งเสริมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และยังเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีให้กับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มความสามารถ และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู เป็นการพัฒนาเพื่อเพิ่มสมรรถนะให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ วิเคราะห์และเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล ปรับกระบวนการเรียนรู้ และเลือกใช้เทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่สอดคล้องต่อความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนแต่ละบุคคลให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับณัฐพล ธิตา (2565: 7-8) กล่าวว่า การพัฒนาและส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู ส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะด้านต่าง ๆ เช่น การอบรม การสัมมนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนาวิชาชีพครูให้สอดคล้องกับความต้องการและเป้าหมายของโรงเรียนในการนำมาพัฒนาสู่การเรียนการสอน Seyfarth (1999: 165-273) กล่าวว่า ในการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครูนั้น ผู้บริหารต้องคำนึงถึงคุณสมบัติหรือพฤติกรรมที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู โดยเฉพาะการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างครู และรู้จักครูระดับต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นสู่เป้าหมายหลักอันสำคัญ

ในส่วนตัวแปรด้านการวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนอธิบายความผันแปรของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในทางลบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าศูนย์การศึกษาพิเศษมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สำหรับนักเรียนรายบุคคล ซึ่งการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ครูจะประเมินโดยใช้เครื่องมือ เกณฑ์ และวิธีการประเมินที่หลากหลาย สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงสอดคล้องกับความสามารถหรือความพิการของผู้เรียน เช่น การสังเกตและการบันทึก การสัมภาษณ์ การประเมินผลงานและชิ้นงาน เป็นต้น แต่ถ้าหากครูมีการวัดและประเมินผลที่เข้มงวด ไม่ยืดหยุ่น และไม่เหมาะสมกับประเภทความพิการของผู้เรียนแต่ละบุคคล อาจจะทำให้ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไม่ผ่านตามเกณฑ์ได้

สำหรับตัวแปรด้านการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา และการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลด้านการสอน ที่ไม่ร่วมพหุการณ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อาจเป็นเพราะการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับการวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน และการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลด้านการสอน มีความสัมพันธ์กับการวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละประเภทความพิการ ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับงานด้านวิชาการ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีระบบและกลไกการบริหารหลักสูตรที่ชัดเจน มีการดำเนินงานตามระบบและกลไกอย่างเป็นขั้นตอน มีการประเมินและปรับปรุงพัฒนากระบวนการปรับปรุงหลักสูตรให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีแนวปฏิบัติที่ดีโดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่สถานศึกษาตั้งไว้

1.2 ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า การรักษาดิน ศาสน์ กษัตริย์ อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูประจำชั้นควรเน้นการจัดกิจกรรมที่สอดแทรกการรักษาดิน ศาสน์ กษัตริย์ เช่น กิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติ กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนมีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในด้านการรักษาดิน ศาสน์ กษัตริย์ สูงขึ้น

1.3 การวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนอธิบายความผันแปรของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในทางลบ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ควรเข้มงวดกับด้านการวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนมากเกินไป เนื่องจากผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละบุคคลมีความพิการที่แตกต่างกัน จึงมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นเพียงการให้

การรับรองความรู้ความสามารถของเด็กพิจารณาว่าผ่านหรือไม่ในการประเมิน เพื่อตัดสินบนพื้นฐานของเกณฑ์ ผลการปฏิบัติมากกว่าใช้เปรียบเทียบระหว่างเด็กพิจารณา ซึ่งครูควรใช้เครื่องมือ เกณฑ์ และวิธีการประเมิน ที่หลากหลายสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงสอดคล้องกับความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7

สรุป

จากผลการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 7 สรุปได้ว่า การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู และการวัดและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา และการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลด้านการสอน ไม่ร่วมพยากรณ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

จิตตินันท์ ดีหลาย. (2561). การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนไสนันทวิทย

จังหวัดตราด. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.

ชุดาภร มุลมณี. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.

ณัฐพล ธิตา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. การศึกษาค้นคว้า

ด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.

- น้ำฝน รักษากลาง. (2557). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 2 ด้านผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- โยธิน สกุลเดช. (2548). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. รายงานการศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. กรุงเทพฯ: กลุ่มแผนและงบประมาณ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริฉัตร รัตนสุวรรณ์. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สิริภัทรลดา เพชรมงคลเวอร์ณ์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับความเข้มแข็งของทีมงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- แสงเดือน ตรีนันทวัน. (2559). คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9 (2), 1363-1378.
- Quah, C. S. (2011). Instructional leadership among principals of secondary schools in Malaysia. *International Journal of Engineering & Technology*, 7 (3), 424-432.
- Seyfarth, J. T. (1999). *The principal: New leadership for new challenge*. New Jersey: Prentice-Hall.